

HIKMET ŞİMŞEK BEETHOVEN RINGEISSEN ADNAN SAYGUN

PERİHAN ÇAMBEL

BATI ülkelerinde eleştiriciler, sanatçılar tarafından saygı ve hoşgörülükle karşılanırlar. Eleştiricilerin ödevi, iyiyi, kötüyü, doğruyu, yanlış ayırmaya çalışmak ve sanat gösterisini izlemiş olan ve olmayan dinleyici veya seyircilerin önüne sermeye çabalamak, böylece estetik duygu ile sanat yargısını geliştirmeleri için bunlara yardım etmektir.

Batı müziği, bizde henüz yeni bir ilgi ve anlayış elde etmemiştir. Doğu musikisinden buna geçmek te kolay bir şey değildir. 1932 yılında bile Cebecideki ufak Devlet Konservatuarı salonundaki bedava semfoni konserlerine ancak sayılı kimselerin geldiğini, çoğu zaman birçok kol tukların boş kaldığını düşünürsek, geçen haftaki Cuma akşamı konseri büyük bir ilerleme hamlesini ifade eder. Buna katılan orkestramız, o geceki şefi Hikmet Şimşek, konsere solist olarak katılan Fransız pianisti Bernqrd Ringeissen'1 ve 1. Semfonisi çalınan Adnan Saygun'u ayrı ayrı kutlamak gerekir. Gene de eleştirmeye hakkını vermek lüzumlu dur.

Daha önce ana-babamın anlattıkları bir hikâyeyi nakletmek isterim. Birinci Dünya Harbinden önce veya onun bir yılında merhum Zeki beyin yönetimindeki hümayun orkestramız Berlinde bir konser verir. Bütün kordiplomatik ve Alman sosyetesini bunu dinler. Ertesi gün Berlinin tanınmış bir müzik eleştiricisi, «Türklerin fesleri şöyle, giyişleri böyle idi.» tarzında tariflerinden sonra: «Ve Türkler Beethoveni kendi anlayışlarına göre çaldılar.» der.

Beethoven'in iki bağdasının (Fidello üvertürü 5. keman konsertosu) yer aldığı bu konserde, yerli, değerli bir genç şefin yönetimindeki Cumhurbaşkanlığı orkestramız, Türklerin artık Beethoven'1 dünya anlayışlarına göre çaldıklarını bir daha ispatladılar.

Konserin solisti olan Fransız Ringeissen de bize edilmesi üzerine çaldığı ve Chopin aşığı bizler tarafından tanınmayan Chopin'in Mazurkasını ve bir etüdünü à la française, yani Fransız üslubu ve anlayışı ile çaldı. Biz müzik amatörleri değil de bazı orkestra üyeleri bile Chopin çalınmadığından emin değillerdi. Ancak Fethi Kopuzla Ulvi Cemal Erkin bağdaları tanıdılar. Bu nedenlerle de yukarıki hikâyeyi hatırladım.

Bu konserde, eleştirilecek bir şey programdı; Klâsik olarak üvertürle açılıştan sonra Saygun'un semfonisine yer verilmişti. Aradan sonra keman solistinin çalacağı konsertoya yer verilmişti. Batıda, gelenek dışı sayılabilecek bir program! Neyse ki Şimşek şef kürsisine gelmeden önce kemancı Fethi Kopuz, programın değiştiğini, Saygunun semfonisi

ile Beethoven konsertosunun yer değiştirdiğini bildirdi. Kültür adamı Kopuz, bu bildiriye yabancı konuklar için İngilizce tekrarladı.

Birkaç uluslararası ün kazanmış olan tanınmış Fransız solisti Ringeissen Beethoven'ın 5. keman konsertosunu elegans, piano larda sanki mehtaplaşan duygu ve ifade ile çaldı. Pedal kullanışı fena değildi, fakat o kötü Gaveau pianosunun detone bazı ses tellerini başedemedi (Sayın Cevdet Sunay ilgilense de Konser salonuna mükemmel yeni bir büyük kuyruklu konser pianosu alırsa). Ringeissen arkobatik parmak hünerleriyle çok alkış topladı, tempo tutularak alkışlandı.

Saygun'un 1. Semfonisi göğüs kabartıcı bir bağda. Yerli müzik frazlarının harmonize edilmesi ustaca idi. Melankolik Anadolu steplerinin atmosferini veren, modern olduğu kadar piktoriyal bir müzik. Anadolu step insanının ritmik dans neşesini, ve çileli depresyonlarını da seslendiren bir yaratı. Burada, ritmik icrada çok başarılı olan Şimşek gene müzikalitesini gösterdi.